

Mennesker ved mosen i oldtiden

I de tidligste tider var det mad og råmaterialer, der lokkede mennesker til Holmegaard Mose. Siden kom man for at ofre til åndelige magter.

Der har levet mennesker omkring Holmegaard Mose de seneste 13.000 år. I de ældste tider kom befolkningen for at fiske i den daværende sø. Man drev også jagt og samlede bær og nødder i det omgivende bakkeland, hvor der i begyndelsen var spredt bevoksning af lave birketræer, og som siden blev dækket af tæt løvskov. Man slog sig ned på kanten af søen, ofte ude i sumpet terræn. I de vandmættede sø- og moselag er der fundet mængder af affald, som fortæller om datidens hverdagsliv: redskaber af flint, afnavede knogler

fra urokse, knækkede skaller fra hasselnødder, kasserede øksehoveder af hjortetak, knækkede buer af elmetræ og pileskafter af birketræ.

Det var let at skaffe flint langs søens bredder og i vandløbene. Det gav ungdommen gode muligheder for at øve sig i at bearbejde dette vigtige råmateriale. På bopladsen 'Trollesgave' har et par børn trænet deres håndværksmæssige færdigheder: Et mindre barn arbejdede side om side med en 'mester'; et noget mere kompetent barn arbejdede på egen hånd nogle meter væk.

Mængder af trækul i moselagene vidner om, at de første bønder for 6000 år siden ryddede skoven med økse og ild. Søen var da blevet

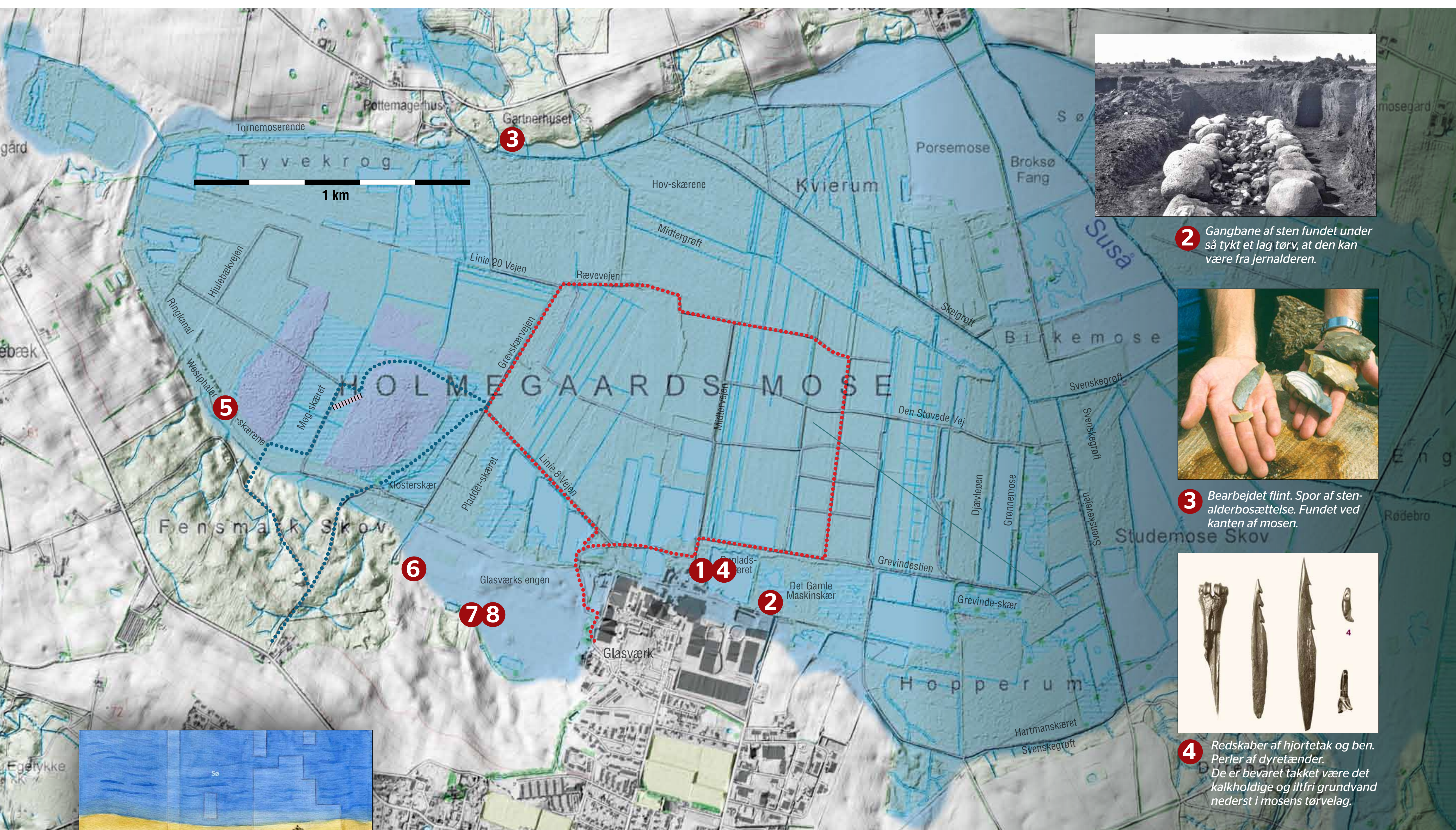

1 Ca. 9000 år gammel økse af hjortetak. I dens glatpolerede overflade ses indridsede dekorationer.

til sump, et helligt sted, hvor man ofrede smukke og kostbare ting. Den religiøse tilknytning til mosen fortsatte de følgende fire årtusinder.

Fleere steder fører stenbyggede gangbaner vinkelret ud fra mosekanten og forsvinder

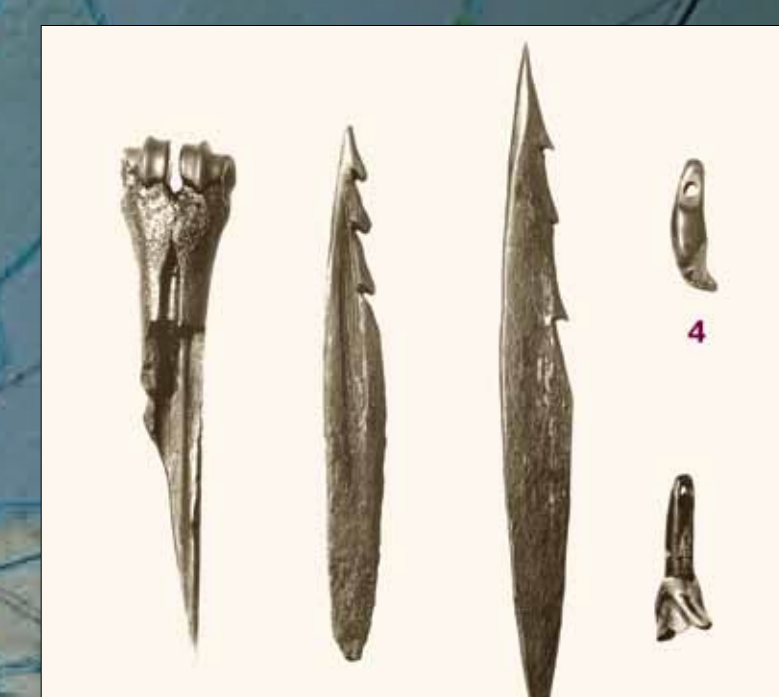
under tørven. De hører muligvis sammen med tørvegravning i mosen, som måske begyndte allerede i jernalderen for ca. 2000 år siden.

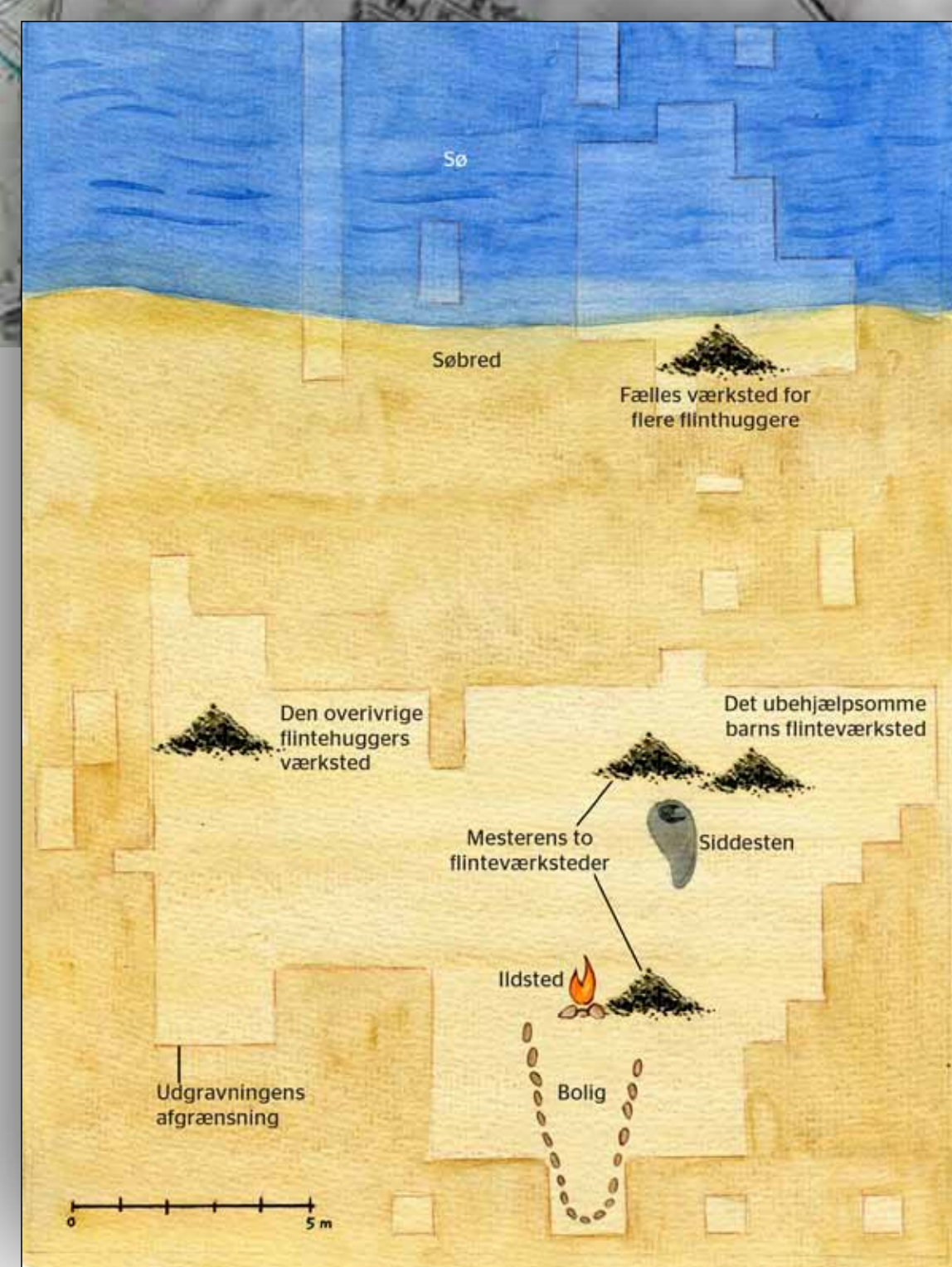
2 Gangbane af sten fundet under så tykt et lag tørv, at den kan være fra jernalderen.

3 Bearbejdet flint. Spor af stenalderbosættelse. Fundet ved kanten af mosen.

4 Redskaber af hjortetak og ben. Perler af dyretænder. De er bevaret takket være det kalkholdige og jiltfri grundvand nederst i mosens tørvelage.

8 Til venstre: Trollesgavebopladsens indretning. En arkæologisk udgravning har givet glimt af hverdagslivet for knap 13.000 år siden.

7 Til venstre: Udgravning af søllejninger fra slutningen af istiden ud for Trollesgavebopladsen.

6 Til venstre: Flintøkse fra bondestenalderen. Lagt i mosen som offer til åndelige magter.

5 Herover: Offergave. Fornemt drikkehorn fra jernalderen fremstillet af 0,4 m langt kohorn. Beslagene er af bronze.